

Η ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΗΜΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, REACH. Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΚΟΣ ΔΗΜΑΣ ΠΡΩΘΕΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ (Μάρτιος 2006)

Συγγραφέας: Στ. Δήμας

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη ξεκινήσει την αναθεώρηση της πολιτικής της για τις χημικές ουσίες, με στόχο την καλύτερη προστασία των καταναλωτών, των εργαζομένων και του περιβάλλοντος. Ο Σταύρος Δήμας βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της προσπάθειας. Η χρονιά που πέρασε ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένη. Τον Νοέμβριο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έδωσε την θετική του γνώμη για την σχετική πρόταση της Επιτροπής, ενώ στις 13 Δεκεμβρίου το Συμβούλιο των Υπουργών Βιομηχανίας των χωρών μελών της ΕΕ κατέληξε σε πολιτική συμφωνία.

Ο νέος κανονισμός για τα χημικά - γνωστός ως «REACH» (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals)- θα μεταθέσει το βάρος της απόδειξης για την ασφάλεια των χημικών προϊόντων στους κατασκευαστές και εισαγωγείς^[i].

Η εν ισχύ νομοθεσία, δεν μπορεί να παράσχει το επίπεδο προστασίας, το οποίο έχει ανάγκη η κοινωνία^[ii]. Σήμερα, για όσες ουσίες έχουν τεθεί στην αγορά πριν από το 1981 (και οι οποίες ανέρχονται σε περίπου 100.000) η ευθύνη ελέγχου της καταλληλότητάς τους ανήκει στις δημόσιες αρχές. Οι βιομηχανίες είναι υποχρεωμένες να ελέγχουν και, στη συνέχεια, να ενημερώνουν σχετικά τις δημόσιες αρχές μόνο για τις ουσίες εκείνες που έχουν τεθεί στην αγορά μετά το 1981.^[iii] Καθώς όμως οι δημόσιες αρχές δεν διαθέτουν την κατάλληλη υποδομή για να διεξάγουν τους ελέγχους, οι περισσότερες χημικές ουσίες συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται, χωρίς να συνοδεύονται από τις απαραίτητες πληροφορίες για την ασφαλή τους χρήση. Επίσης το υπάρχον σύστημα αποθαρρύνει την είσοδο στην αγορά νέων και ασφαλέστερων χημικών ουσιών. Και αυτό, γιατί είναι ευκολότερο να συνεχίζεται η χρήση των υπάρχουσων ουσιών που δεν χρειάζεται να ελέγχονται.

Ο κανονισμός REACH απαιτεί από τους κατασκευαστές ή τους εισαγωγείς να καταχωρούν στον νέο οργανισμό, που θα έχει ως έδρα του το Ελσίνκι, όλες τις ουσίες που παράγονται ή εισάγονται σε ποσότητες άνω του 1 τόνου ετησίως. Υπολογίζεται ότι πρόκειται για περίπου 30.000 χημικές ουσίες. Οι κατασκευαστές ή οι εισαγωγείς

θα πρέπει να παράσχουν βασικές πληροφορίες για τις ιδιότητες, τις χρήσεις και τους ασφαλείς τρόπους χειρισμού αυτών των ουσιών. Αυτές οι πληροφορίες θα διατίθενται στους **δευτερογενείς** χρήστες-παραγωγούς μιγμάτων και **προϊόντων**, για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιούνται χημικές ουσίες. Ορισμένες από τις πληροφορίες αυτές θα είναι προσβάσιμες μέσω του διαδικτύου και στο ευρύ κοινό.

Οι εταιρίες θα πρέπει να υποβάλλουν αίτηση, για τη χορήγηση ειδικής άδειας χρήσης χημικών ουσιών που προκαλούν καρκίνο, μεταλλάξεις ή προβλήματα αναπαραγωγής ή οι οποίες συσσωρεύονται στο ανθρώπινο σώμα και στο περιβάλλον. Σχετικές άδειες θα χορηγούνται μόνο σε εταιρίες που μπορούν να αποδείξουν ότι οι κίνδυνοι ελέγχονται καθώς και ότι τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Σε κάθε περίπτωση, θα γίνεται προσεκτική αξιολόγηση των πιθανών εναλλακτικών λύσεων. Όλα τα ανωτέρω θα συμβάλλουν σημαντικά στην αντικατάσταση των επικίνδυνων χημικών ουσιών από άλλες ασφαλέστερες. Πάντως στις περιπτώσεις που δημιουργούνται ερωτηματικά για την ασφαλή χρήση συγκεκριμένων ουσιών, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να επιβάλει περιορισμούς, που θα έχουν ισχύ σε όλη την ΕΕ, κάτι που συμβαίνει και σήμερα.

Η εφαρμογή του κανονισμού REACH, σύμφωνα με τις πιο συντηρητικές προβλέψεις, θα συμβάλει στη μείωση του αριθμού των ασθενειών που σχετίζονται με τις χημικές ουσίες, κατά 10%. Αν συμβεί αυτό, τα οικονομικά οφέλη στον τομέα της υγείας θα ανέλθουν σε περισσότερα από 50 εκατομμύρια ευρώ για μια περίοδο πέρα των 30 ετών. Θα αποφευχθούν δεκάδες χιλιάδες περιπτώσεις στειρότητας, καρκίνου, δερματοπαθειών, νευρολογικών διαταραχών καθώς και άλλων ασθενειών.

Ακόμη, με την εφαρμογή του οι εργαζόμενοι θα έχουν καλύτερη πληροφόρηση σχετικά με τα χημικά από τους εργοδότες τους, οι οποίοι με την σειρά τους θα έχουν καλύτερη πληροφόρηση από τους παραγωγούς ή τους εισαγωγείς. Και, βεβαίως, ο κανονισμός REACH θα έχει πολύ σημαντική συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος. Θα συντελέσει, μεταξύ άλλων, σε καλύτερες διαδικασίες καθαρισμού του πόσιμου ύδατος καθώς και στον έλεγχο διοχέτευσης ουσιών στο περιβάλλον.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών αναμένεται να καταλήξουν σε συμφωνία το 2006, που σημαίνει ότι ο REACH θα ισχύσει από τις αρχές του 2007. Περαιτέρω πληροφορίες για το REACH είναι διαθέσιμες στον ιστοσελίδα

της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της
Επιτροπής: <https://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm>.

[i] Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα για το REACH στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το περιβάλλον <https://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm>. Η σχετική πρόταση της Επιτροπής φέρει τον αριθμό COM (2003) 644.

[ii] Το 1998 δημοσιεύθηκε μια έκθεση σχετικά με την υπάρχουσα νομοθεσία η οποία είναι διαθέσιμη στο: https://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/pdf/report-4-instruments_en.pdf

[iii] Η ισχύουσα νομοθεσία βασίζεται σε δύο νομικές πράξεις (π.βλ. https://europa.eu.int/eur-lex/lex/RECH_reference_pub.do):

(1) την οδηγία 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1967 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν στην ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. P 196 της 16/08/1967 σ. 1.

(2) τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου για την αξιολόγηση και τον έλεγχο των κινδύνων από τις υπάρχουσες ουσίες. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 084 της 05/04/1993, σ. 1.